

учасник правовідношення, будь-яка заінтересована особа. Його зміст складає не тільки право подання до суду позову чи заяви (скарги), але і можливість подання зустрічного позову чи заперечення проти позову.

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Полюга А.В., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри загальноправових дисциплін ННПП НАВС Юрковська Л. Г.

Важливе місце в системі конституційних прав і свобод людини і громадянина займають і економічні права та свободи, які визначають можливість людини створювати матеріальні та особисті нематеріальні блага, володіти ними та здійснювати господарську діяльність. До основних економічних прав і свобод людини і громадянина відносять: право приватної власності (ст. 41); право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (ст. 42); право на користування об'єктами права державної та комунальної власності (ст. 41) та власністю Українського народу (ст. 13).

Первинним, базисним економічним правом, що визначає економічні основи суспільного і державного ладу України, є право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (с. 41), що набувається в порядку, визначеному чинним законодавством України. Об'єктами права приватної власності визначаються матеріальні (рухомі та нерухомі) та особисті нематеріальні цінності (блага). Формою здійснення правовідносин, пов'язаних із реалізацією права приватної власності, є володіння, користування і розпорядження матеріальними і особистими нематеріальними цінностями (благами) з метою задоволення соціально-економічних потреб людини і громадянина.

Наступним важливим економічним правом є право кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (ст. 42). За змістом це право дозволяє здійснювати на свій ризик діяльність, що передбачає отримання прибутку; за суб'єктами - це право належить всім громадянам України, іноземцям і особам без громадянства, за винятком депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, військовослужбовців, співробітників правоохоронних органів, суддів та ін.

Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності, упереджує зловживання монополієм становити на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісну конкуренцію. Зокрема, в Україні діє Антимонопольний комітет України, який зобов'язаний забезпечувати конкурентність підприємницької діяльності в державі та запобігати утворенню штучних монополій.

Ратифікувавши 17 липня 1997 року Європейську конвенцію про захист прав людини й основоположних свобод від 4 листопада 1950 року, Україна визнала не лише право на «мирне володіння майном», а й згідно з положеннями статті 1 Протоколу № 1 до конвенції - право на звернення фізичних та юридичних осіб до Європейського суду з прав людини по захист своїх порушених прав та охоронюваних конвенцією свобод, пов'язаних із реалізацією права власності та інших економічних прав та свобод.

Похідним від права власності є й право громадян України користуватися об'єктами права державної та комунальної власності для задоволення своїх потреб (ч. 3 ст. 41) та власністю Українського народу (ст. 13), але це право є лише різновидом права власності та потребує свого законодавчого закріплення і належного теоретичного обґрунтування.

Таким чином, досвід розвинутих країн підтверджує, що ядром сучасного господарського механізму є державне регулювання економіки, яке здійснюється насамперед економічними важелями. Неefективне використання такого досвіду в Україні зумовлює процеси, що загрожують її безпеці. Подолання негативних тенденцій у розвитку сучасних суспільно-економічних процесів дасть змогу українському народові утвердити свою незалежність загалом.